

Granskning av måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionen har granskat grundskolenämndens, utbildningsnämndens och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings arbete för ökad måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning. Vår granskning visar att det fanns omfattande brister inom en av skolformerna men också att det fungerade väl inom andra.

Störst brister fanns inom grundsärskolan, som grundskolenämnden ansvarar för. Alla elever har inte fått den undervisning och det stöd de har rätt till. Det var också stora brister i bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper vilket vi menar riskerar att äventyra elevernas rättssäkerhet. Vi noterar dock att det pågår olika utvecklingsprojekt inom grundsärskolan. Nämnden har också beslutat om principer för en ny skolenhetsorganisation där målet är att kvaliteten, likvärdigheten och rättssäkerheten ska öka.

Vi bedömer att bristerna inom grundsärskolan är både omfattande och mycket allvarliga. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är därför att grundskolenämnden inte har säkerställt att grundsärskolans verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och att arbetet för ökad måluppfyllelse för elever måste utvecklas. Detta särskilt med tanke på att eleverna tillhör en målgrupp som inte har samma förutsättningar som andra i samhället att hävda sina rättigheter. Mot bakgrund av identifierade brister lämnar vi följande rekommendationer till grundskolenämnden:

Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att säkerställa att eleverna i grundsärskolan får den undervisning de har rätt till.

Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att säkerställa att eleverna i grundsärskolan som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det.

Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att säkerställa att grundsärskoleelevernas individuella utvecklingsplaner uppfyller kraven enligt skolförfattningarna.

Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att säkerställa att skolförfattningarnas bestämmelser angående betyg, betygskataloger och intyg följs i grundsärskolan.

Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att säkerställa att alla elevers kunskapsresultat i grundsärskolan följs upp, både på huvudmanna- och enhetsnivå.

Utbildningsnämnden har säkerställt att gymnasiesärskolan bedrivs på ett ändamålsenligt sätt enligt vår bedömning. När det gäller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning, som utbildningsnämnden har ett delat ansvar för, bedrivs denna i huvudsak på ett

ändamålsenligt sätt, men vi ser att arbetet för ökad måluppfyllelse för eleverna kan utvecklas. Vi lämnar följande rekommendation till utbildningsnämnden:

Stadsrevisionen rekommenderar utbildningsnämnden att säkerställa att elevernas kunskapsresultat i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning följs upp, både på huvudmanna- och enhetsnivå.

Granskningen visar också att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning inte tillhandahållit kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning fullt ut enligt skolförfattningarna. Vidare bedömer vi att nämnden behöver utveckla arbetet med elevernas ingång till studier vad gäller elevernas individuella studieplaner. Vi lämnar följande rekommendationer till nämnden:

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning att säkerställa att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning tillhandahålls fullt ut enligt skolförfattningarna.

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning att säkerställa att elevernas individuella studieplaner i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning uppfyller kraven enligt skolförfattningarna.

Slutligen vill vi uppmärksamma kommunfullmäktige på att det finns hinder för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning att studera i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Detta eftersom policyn i staden har ändrats sedan valfrihet (LOV) infördes för daglig verksamhet. Det går inte längre att kombinera en heltidsplats i daglig verksamhet med studier med bibehållen habiliteringsersättning. Det gör att det finns risk för att vuxna i målgruppen avstår från utbildning på grund av svårigheter med att finansiera sina studier. Detta är dock ingen fråga som nämnderna i den här granskningen kan lösa.

Rapportsammandraget baseras på rapporten *Granskning av måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning* som finns på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Granskningens utgångspunkter

Enligt skollagen ska alla elever, oavsett skolform, ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att kunna utvecklas så långt som möjligt. Grundsärskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning är till för elever som har en intellektuell funktionsnedsättning, eller en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av en hjärnskada.

Skolinspektionens och Riksrevisionens granskningar av skolformerna visar att omsorgsuppdraget länge varit dominerande och att det i vissa fall behövs mer fokus på kunskapsuppdraget. Elever som riskerar att inte nå kunskapskraven får inte stöd i den utsträckning som de skulle behöva. Vanligt är också bristande styrning och utveckling av utbildningarna, i det ingår bristande uppföljning av kunskapsresultat.

Andra utmaningar handlar om att det råder stor brist på behöriga lärare, både nationellt och lokalt, vilket innebär risk att eleverna inte får den undervisning de har rätt till. I Göteborg ökar också antalet elever kraftigt, främst i grundsärskolan men även i gymnasiesärskolan, vilket innebär risk för lokalbrist. För vuxna elever med intellektuell funktionsnedsättning är utmaningen den motsatta, här har antalet elever i Göteborg minskat kraftigt

de senaste åren. Enligt skollagen ska kommunen aktivt verka för att nå och motivera målgruppen att studera.

Stadsrevisionen har granskat grundskolenämndens, utbildningsnämndens och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings arbete för ökad måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning. Syftet har varit att bedöma om nämndernas verksamheter avseende grundsärskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Fokus har varit på nämndernas arbete för ökad måluppfyllelse för eleverna avseende kunskapsuppdraget. För nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fokus varit på de delar som nämnden ansvarar för.

Grundskolenämnden ansvarar för grundsärskolan. Utbildningsnämnden ansvarar för gymnasiesärskolan. Ansvaret för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning är delat mellan nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och utbildningsnämnden.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har övergripande ansvar för planering och tillhandahållande av utbildningen. Likaså har nämnden ansvar för elevernas ingång till studier (som information och upprättande av individuella studieplaner). Nämnden ska fördela resurser till utbildningsnämnden som har i uppdrag att utföra all utbildning.

Bedömningar och iakttagelser

I det här avsnittet redovisas de bedömningar och iakttagelser som vi gjort med anledning av granskningen. Under varje delavsnitt redovisar vi först stadsrevisionens bedömning följt av våra iakttagelser.

Alla elever ges inte förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling

Vi bedömer att grundskolenämnden inte bedriver ett ändamålsenligt arbete för att ge alla elever i grundsärskolan förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Det handlar om att alla elever inte fått den undervisning och det stöd de har rätt till. Utbildningsnämnden bedriver enligt vår bedömning ett ändamålsenligt arbete för att ge eleverna i gymnasiesärskolan dessa förutsättningar, men vi bedömer att den kommunala vuxenutbildningen som särskild utbildning kan utvecklas.

Det fanns exempel på att elever i grundsärskolan inte har fått den lärarledda undervisning de har rätt till. Dessutom har inte extra anpassningar och särskilt stöd getts till alla elever i grundsärskolan som hade behov av det.

I kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning fanns inte ett systematiskt arbete med att skyndsamt ge elever, som riskerar att inte nå de betygskriterier eller kriterier för kunskaper som minst ska uppfyllas, stöd i form av extra anpassningar.

Bristande bedömning och dokumentation av elevers kunskaper

Vår bedömning är att grundskolenämnden inte bedriver ett ändamålsenligt arbete vad gäller bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper i grundsärskolan. Det fanns stora brister i de individuella utvecklingsplanerna, i betygsgivningen, i betygskatalogerna

och i att intyg inte har utfärdats. Vi bedömer att utbildningsnämndens arbete i detta avseende är delvis ändamålsenligt. Utvecklingssamtalen i gymnasiesärskolan och informationen om intyg i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning behöver förbättras.

De flesta av de individuella utvecklingsplaner som vi granskat i grundsärskolan var ofullständiga och vissa innehöll dessutom integritetskänslig information. Betyg har satts på en elev som inte ska ha betyg och på elever som inte hade begärt att betyg skulle sättas. Betygskatalogerna var dessutom ofullständiga och innehöll felaktiga rättelser. Intyg har inte utfärdats för elever som avslutat grundsärskolan.

De flesta av de individuella studieplaner som vi granskat i gymnasiesärskolan var korrekta, däremot genomfördes inte alltid utvecklingssamtalen med den individuella studieplanen som grund. Eleverna i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning informerades inte om möjligheten att få sina kunskaper dokumenterade i form av ett intyg.

Bristande uppföljning av elevernas kunskapsresultat

Vi bedömer att både nämnderna och rektorerna behöver utveckla uppföljningen av kunskapsresultaten i grundsärskolan och i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Grundskolenämnden följde upp kunskapsresultaten för elever som läser ämnen. Däremot följdes inte resultaten upp för elever som läser ämnesområden och för elever som läser integrerat i grundskolan.¹ Rektorerna i grundsärskolan följde i varierande grad upp kunskapsresultaten, men inte heller de följde upp resultaten för ovan nämnda elever.

Utbildningsnämnden och rektorerna följde upp kunskapsresultaten i gymnasiesärskolan. Däremot följde varken utbildningsnämnden eller rektorn upp kunskapsresultaten i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning tillhandahålls inte fullt ut och brister i de individuella studieplanerna

Vår bedömning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning inte fullt ut har säkerställt att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning tillhandahålls enligt skolförfattningarna.

Samtliga kurser som eleverna har rätt till i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå har inte erbjudits och utbildningen har inte heller bedrivits kontinuerligt under hela året.

Vi bedömer att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning bedriver ett ändamålsenligt arbete för att nå och informera vuxna i målgruppen om studier. Däremot behöver nämnden utveckla arbetet vad gäller elevernas individuella studieplaner.

¹ Eleverna i grundsärskolan kan gå i en särskoleklass, eller vara integrerade i en ordinarie grundskoleklass men följa grundsärskolans läroplan. Eleverna läser antingen ämnen eller ämnesområden, eller en kombination av dessa. Utbildningen kan också omfatta ämnen enligt grundskolans kursplaner. Det är elever som bedöms inte kunna tillgodogöra sig undervisningen i grundsärskolans ämnen som läser ämnesområden.

Flera informationsinsatser genomfördes för att nå och motivera målgruppen att studera. De flesta av de individuella studieplaner som vi granskat i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning var ofullständiga.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen